

**«Δομή – Οργάνωση της Εκπαίδευσης και συνθήκες άσκησης του
Εκπαιδευτικού Έργου στην περίοδο της κρίσης – Έκθεση ΟΟΣΑ»
Ενότητα Β3: «Το 4ο έτος πρακτικής άσκησης στην Τεχνική
Επαγγελματική Εκπαίδευση: Προκλήσεις και Απαντήσεις»**

*Χατζηνικολής Ζάχος (συντονιστής), Αρώνης Βαγγέλης, Δεληγιάννη Παναγιώτα,
Καλογεροπούλου Μαρία, Καρλαύτης Θεόδωρος, Καρυώτης Δημήτριος,
Κοτσιφάκος Δημήτριος, Μπουντουλούλης Βαγγέλης, Πασουρτής Ηλίας*

1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις - Βασικοί ορισμοί

Η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση φιλοδοξεί μέσω του θεσμού της μαθητείας (4^ο έτος), να οργανώσει τη συμμετοχή των μαθητευόμενων σε πραγματικούς χώρους εργασίας και να τους παρέχει τη δυνατότητα να αποκτήσουν συγκεκριμένους τύπους γνώσης, που αφορούν το γνωστικό τους αντικείμενο. Οι χώροι εργασίας παρέχουν αυθεντικές εμπειρίες μάθησης γύρω από το γνωστικό αντικείμενο της ειδικότητας μέσω απαιτητικών συνθηκών. Σε αυτούς δεν υπάρχει ο διαχωρισμός ανάμεσα στο διδακτικό πλαίσιο, τη μάθηση και την κοινωνική πρακτική. Τελικός στόχος είναι να μπορούν οι μαθητευόμενοι να εντάσσονται ομαλά στην αγορά εργασίας και να μη βιώνουν τον κοινωνικό και επαγγελματικό αποκλεισμό. Η μαθητεία διαφέρει από την πρακτική άσκηση, γιατί αποτελεί συνδυασμό εκπαίδευσης και εργασίας. Στον μαθητευόμενο μέσα στη σχολική τάξη αφενός παρέχεται θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση και αφετέρου αναπλαισιώνονται οι όροι μάθησής του με βάση την ένταξη στην εργασία, η οποία πραγματοποιείται μέσα σε εργασιακό χώρο του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα.

1.2 Ιστορική αναδρομή

Οι εργασίες μελών της ομάδας κατέγραψαν πλούσιο βιβλιογραφικό και ιστορικό υλικό για τη Μαθητεία στην Ελλάδα. Από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας και τις πρώτες συντεχνίες, την ίδρυση των ναυτικών εμπορικών σχολών και μέχρι τη βιομηχανική επανάσταση και τα μέσα του προηγούμενου αιώνα είναι καταγεγραμμένες δεκάδες μορφές άσκησης της Μαθητείας. Μετά τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο όλες οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες από το 1959 έως σήμερα κατέγραψαν για την Τ.Ε.Ε. σχέδια για να συμπεριλάβουν τη Μαθητεία στο πρόγραμμα σπουδών τους.

1.3 Η γενική εικόνα κατά την εξαγγελία της εφαρμογής της Μαθητείας στην Ελλάδα

Η συνολική προτεινόμενη λογική οργάνωσης για τις κοινωνίες της Ευρώπης, από ΔΝΤ, πολιτικές Ε.Ε., ΟΟΣΑ, χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια επιβολής της πιο σκληρής νεοφιλελεύθερης εκδοχής, στην οικονομία, την κοινωνία και στην άσκηση πολιτικής στα επιμέρους εθνικά κράτη. Η γενική εντύπωση, που αφήνουν οι εφαρμογές των μνημονίων στην εκπαίδευση, όπου εφαρμόζονται, είναι ότι προκαλούν πολλαπλά προβλήματα και δυσλειτουργίες στα σχολικά συστήματα των Ευρωπαϊκών χωρών σε βάρος των μαθητών, των εκπαιδευτικών και της κοινωνίας. Για την Ελλάδα των μνημονίων το μόνο σίγουρο είναι ότι δεν θα απορροφηθούν όλοι οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Λ. στις όποιες δομές στην αγορά εργασίας. Στο 4^ο έτος (Μαθητεία) διακρίνουμε το μέρος που αφορά την εκπαίδευση των μαθητευόμενων το οποίο έχει ανατεθεί σε δημόσιο φορέα (ΕΠΑ.Λ.) και το μέρος της κατάρτισης που υλοποιείται σε εργασιακό χώρο (δημόσιο ή ιδιωτικό). Το ΥΠ.Π.Ε.Θ. εντάσσει σαν σύνολο την Μαθητεία στην μη τυπική εκπαίδευση. Με αυτό τον τρόπο θέτει ως κεντρικό ρυθμιστή των βασικών κατευθύνσεων και του περιεχόμενου του 4ου έτους την αγορά εργασίας όπως αυτά δίνονται από τις επιχειρήσεις – δημόσιες, κοινωνικές και ιδιωτικές. Το χειρότερο μετά από όλα αυτά είναι ότι με τις επιχειρούμενες αλλαγές ιδιωτικοποιείται ένα σημαντικό κομμάτι της Τεχνικής Εκπαίδευσης μεταφερόμενο στη μη

τυπική εκπαίδευση με ότι αυτό συνεπάγεται. Επομένως, στην ουσία μετατρέπεται η Τεχνική Εκπαίδευση από ένα χώρο με ισχυρότατους κοινοτικούς, συναισθηματικούς και παιδαγωγικούς δεσμούς σε ένα χώρο μετάβασης, μετακινούμενων καθηγητών και μαθητών, μια «στάση» μεταξύ σπουδών, επισφαλούς εργασίας, εργοδοτών και ανεργίας. Η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση είναι ένα ζήτημα ιδιαίτερα πολύπλοκο και πολυσύνθετο σε παγκόσμιο επίπεδο και πολύ περισσότερο στην Ελλάδα και αυτό γιατί, από τη μια πλευρά αναφέρεται σε μια σειρά από εκπαιδευτικές εμπειρίες, οι οποίες σχετίζονται με τον κόσμο της εργασίας και περιλαμβάνει διεργασίες εκμάθησης, οι οποίες έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την προετοιμασία του μαθητή για την είσοδο του στον κόσμο της εργασίας και από την άλλη, ο προσανατολισμός της είναι άμεσα συνδεδεμένος με τον κοινωνικό ιστό και τις παραγωγικές ανάγκες της κοινωνίας, που θα καλύψει ο απόφοιτος.

1.4 Διεθνής εμπειρία για τη Μαθητεία

Η Ε.Ε. προσπαθεί με μία σειρά ενεργειών και συγκεκριμένη στοχοθεσία να ενοποιήσει δομές και διαδικασίες δημιουργίας συστημάτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης έξω από την τυπική εκπαίδευση εντάσσοντας τις επιχειρήσεις μέσα σ' αυτά. Αποδελτιώνοντας χαρακτηριστικά παραδείγματα σε διεθνές επίπεδο η ομάδα εργασίας κατέγραψε ενδεικτικά κάποιες μελέτες περιπτώσεων, οι οποίες περιέχουν στοιχεία οργάνωσης για το θεσμό της Μαθητείας από χώρες με διαφορετικά πολιτικοοικονομικά συστήματα. Πιο συγκεκριμένα συγκρίναμε στοιχεία από την Κούβα με σοσιαλιστικές δομές οικονομίας, όπου η οικονομία δεν λειτουργεί με γνώμονα το ιδιωτικό κέρδος των επιχειρήσεων, την Αυστραλία στην οποία εφαρμόζεται ένα από τα πιο φιλελεύθερα μοντέλα καπιταλιστικού συστήματος, την Φιλανδία στην οποία μελετήσαμε ένα πλήρες αποκεντρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα και τέλος τη Γερμανία στην οποία επικρατεί το δυαδικό σύστημα (Dual System), το οποίο συνδυάζει την εκπαίδευση εντός της σχολικής τάξης και τη δραστηριότητα στις επιχειρήσεις, θέτοντας έτσι σε εφαρμογή ένα μοντέλο το οποίο συνδέει τη θεωρία με την πρακτική και τη μάθηση με την εργασία.

1.5 Επίλογος πρώτου μέρους

Η ομάδα εργασίας του ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ. για τη Μαθητεία στην Τ.Ε.Ε. συνεδρίαζε αδιάλειπτα σχεδόν κάθε Τρίτη στα γραφεία της Ο.Λ.Μ.Ε.. Κοινή είναι η εκτίμηση όλων, όσοι συμμετείχαν, πως τα προβλήματα τα οποία απασχολούν την Τ.Ε.Ε. δεν έχουν μόνον έναν «ιδιαιτέρο» χαρακτήρα, αντίθετα συνδέονται, μεγεθύνονται και αλληλεπιδρούν με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει συνολικά το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα στον τόπο μας. Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της, πάντα μέσα από συναδελφικό κλίμα και παρά τις διαφοροποιήσεις, αναπτύχθηκε ένας βαθύς και γόνιμος προβληματισμός για το παρόν και το μέλλον της Τ.Ε.Ε στην Ελλάδα, και ιδιαίτερα για τη Μαθητεία. Παρ' όλα αυτά δεν κατέστη δυνατόν η ομάδα να καταλήξει σε κοινό κείμενο και θέσεις για το θέμα της Μαθητείας. Ως αποτέλεσμα, προέκυψαν δύο προτάσεις: η πρώτη (**Μέρος 2^ο**) εξέφραζε όλη την ομάδα πλην του συναδέλφου **Δ. Καρυώτη** και η δεύτερη του **Δ. Καρυώτη (Μέρος 3^ο)**, η οποία παρατίθεται, όπως ο ίδιος τη διατύπωσε. Ακολουθούν οι δύο προτάσεις.

Μέρος 2^ο: Μεταδευτεροβάθμια λειτουργία τμημάτων εξειδίκευσης: προτάσεις - κριτική αποτίμηση

Ειδικότερα και σε ότι αφορά το εκπαιδευτικό μέρος της Μαθητείας των Πτυχιούχων ΕΠΑ.Λ., για το τέταρτο 4^ο Έτος εξειδίκευσης, εστίασαμε σε οκτώ κύρια για εμάς σημεία και έχουμε να προτείνουμε τα εξής:

1) Θεωρητική Εκπαίδευση – Επιμόρφωση

α) Σύνολο διδακτικών ωρών: 7 έως 14 διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως, κατανομημένες σε μία ή δύο ημέρες.

β) Εκπαιδευτικό ωράριο: πρωινό

γ) Γνωστικό αντικείμενο θεωρητικής διδασκαλίας: προτείνουμε όσα σχετίζονται με το μάθημα στο σχολείο να οργανωθούν με βάση τις πραγματικές ανάγκες σύμφωνα με όσα θα αντιμετωπίσουν σε πραγματικές συνθήκες οι μαθητές μας. Θεωρούμε ότι το «γνωστικό

περιεχόμενο» και το «αναλυτικό πρόγραμμα» της Μαθητείας δεν πρέπει να προκύψει από κάποια επιτροπή «σοφών» ή συμβούλων αλλά να καθοριστεί από τις παρατηρήσεις και όσα θα προκύψουν από την εργασιακή εμπειρία, τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και των πραγματικών όρων εργασιακού περιβάλλοντος όπου θα ενταχθούν οι μαθητευόμενοι καθώς και τις παρατηρήσεις των καθηγητών που συμμετέχουν στη Μαθητεία είτε ως Επόπτες είτε ως Εκπαιδευτές. Επίσης το αναλυτικό πρόγραμμα να «προκύψει» με βάση τις πραγματικές ανάγκες και να ισχύσει για κάθε περιοχή και ειδικότητα ξεχωριστά. Υπεύθυνο για τη συλλογή και την επεξεργασία όλων αυτών των δεδομένων πρέπει να είναι το Υπουργείο Παιδείας με τη συμβολή του Ι.Ε.Π. και των Συμβούλων. Το διδακτικό υλικό θα αποτελεί και την ουσιαστική βάση για τις θεωρητικές εξετάσεις επαγγελματικής πιστοποίησης του μαθητή, μετά την ολοκλήρωση του κύκλου της Μαθητείας.

δ) Από το αμέσως παραπάνω προκύπτει η ανάγκη δημιουργίας ή ενεργοποίησης «Γραφείου Τεχνικής» σε κάθε Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δι.Δ.Ε.). Το γραφείο θα πρέπει να στελεχωθεί με επιλεγμένο εκπαιδευτικό της Τεχνικής Εκπαίδευσης, ο οποίος θα είναι επιφορτισμένος και με ζητήματα Μαθητείας. Επισημαίνουμε ότι παλιότερα υπήρχε προϊστάμενος της Τεχνικής Εκπαίδευσης. Επομένως προτείνουμε να υπάρξει εκπαιδευτικός που θα επιβλέπει και θα συντονίζει τα ζητήματα της Μαθητείας σε επίπεδο Διοίκησης. Από τη «χαρτογράφηση» των εταιρειών, οι οποίες θέλουν να απορροφούν αποφοίτους, έως την άσκηση εποπτικού ελέγχου και την ορθή τήρηση της διαδικασίας και από τους όρους ένταξης και λειτουργίας των μαθητών έως τη διαχείριση κρίσεων. Θεωρούμε απαραίτητο να αξιοποιηθεί κατά προτεραιότητα, αλλά όχι κατά αποκλειστικότητα η δυνατότητα απορρόφησης των δημόσιων φορέων και των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της περιοχής.

2) Πρακτική εφαρμογή Μαθητείας

Σύνολο ωρών Μαθητείας: είκοσι (20) έως τριάντα (30) εργασιακές ώρες εβδομαδιαίως, κατανεμημένες σε τρεις (3) ή τέσσερις (4) ημέρες.

3) Σύνολο εβδομαδιαίας απασχόλησης μαθητών

Σε κάθε περίπτωση το σύνολο των ωρών θεωρητικής διδασκαλίας και άσκησης των μαθητών δεν μπορεί να ξεπερνά το όριο των τριάντα έξι (36) ωρών απασχόλησης εβδομαδιαίως

4) Κατανομή και τοποθέτηση μαθητών σε εργοδότες

Θα γίνεται σε συνεργασία με τα αντίστοιχα γραφεία, που ο Ο.Α.Ε.Δ. (Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού) διαθέτει στα πενήντα τέσσερα (54) Κ.Ε.Τ.Ε.Κ. (Κέντρα Επαγγελματικής Τεχνικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης) που λειτουργούν στην πρωτεύουσα κάθε νομού της χώρας. Η συνεργασία των υπηρεσιών του Ο.Α.Ε.Δ. με τις αντίστοιχες της Δια Βίου Κατάρτισης, μπορεί να καθιερωθεί με την υπογραφή σχετικού μνημονίου μεταξύ των δύο υπηρεσιών για τα δύο-τρία χρόνια λειτουργίας της Μαθητείας με στόχο τη σταδιακή απαγκίστρωση του θεσμού της Μαθητείας από τον Ο.Α.Ε.Δ.. Αυτό είναι προφανές ότι προϋποθέτει την ένταξη του 4^{ου} Μεταλυκειακού έτους ειδίκευσης στην τυπική εκπαίδευση, όπως το θεσμοθετεί και ο ήδη ψηφισμένος νόμος που εμπλέκει στο θεσμό της Μαθητείας, το ΕΠΑ.Λ. και τους εκπαιδευτικούς των ΕΠΑ.Λ. αλλά κατά τα άλλα ρητώς δηλώνει ότι το 4^ο έτος ανήκει στη μη τυπική εκπαίδευση. Προς επίρρωση της παραπάνω άποψης πιστεύουμε ότι από παιδαγωγική άποψη και για να μεγιστοποιηθεί η ωφέλεια του μαθητή, είναι αναγκαίο ο Επόπτης καθώς και ο Εκπαιδευτικός υποστήριξης να είναι γνώστες του μαθησιακού υπόβαθρου, που κατέχει ο μαθητής, πριν ενταχθεί στη Μαθητεία και όχι απρόσωποι ρυθμιστές οργανισμών.

Για όλα τα παραπάνω θεωρούμε το λιγότερο άστοχη τη «βιασύνη» του νομοθέτη να εντάξει τη Μαθητεία στις διαδικασίες της άτυπης εκπαίδευσης. Για εμάς η Μαθητεία κρίνεται απαραίτητο να χαρακτηριστεί και να λειτουργήσει με όρους «τυπικής εκπαίδευσης», να ενταχθεί δηλαδή στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα και να τεθεί υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Παιδείας. Ως επέκταση της παραπάνω πρότασης είμαστε υπέρμαχοι της

άποψης για τη σταδιακή απεξάρτηση από τις διαδικασίες του Ο.Α.Ε.Δ. και την πλήρη υπαγωγή στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα του Υπουργείου Παιδείας.

5) Έλεγχος Εργοδοτών, Μαθητών

Ο έλεγχος των Εργοδοτών σε θέματα, όπως «απασχόληση μαθητών στο αντικείμενο για το οποίο προσλήφθηκαν», «τακτική παρουσία μαθητών στην εργασία» (χωρίς απώλειες), «πληρωμή μαθητών από εργοδότες με βάση τα όσα ορίζει η σύμβαση» κλπ, θα πρέπει να γίνεται από εκπαιδευτικούς του ίδιου του σχολείου στο οποίο γίνεται η εκπαίδευσή τους. Προτείνονται τα εξής:

- α) Ο αριθμός των μαθητών ανά εκπαιδευτικό να είναι από τρεις (3) έως (5), ώστε να είναι δυνατός ο έλεγχος τους ανά ημέρα/εβδομάδα σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις.
- β) Το διδακτικό ωράριο του εκπαιδευτικού να είναι ίσο με το ωράριο της διδασκαλίας του σχολείου και το υπόλοιπο να συμπληρώνεται από τις επισκέψεις ελέγχου στο χώρο εργασίας των μαθητών.
- γ) Η πρόβλεψη πλήρους αποζημίωσης για τα έξοδα μετακίνησης των εκπαιδευτικών.
- δ) Οι διαδικασίες ελέγχου πρέπει να σχετίζονται με τους «μαθητευόμενους», την παρεχόμενη εκπαίδευση από την επιχείρηση (εργοδότης) καθώς και με τον έλεγχο της τήρησης των όρων της Σύμβασης από τον εκπαιδευτικό του σχολείου και τον επόπτη.

6) Πιστοποίηση μαθητών

Ο μαθητής ολοκληρώνοντας το Πρόγραμμα της εκπαίδευσης στο σχολείο και στο χώρο εργασίας, κατόπιν εξετάσεων Πιστοποίησης σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, θα πρέπει να λαμβάνει Πτυχίο επιπέδου 5. Προτείνουμε, αφού λάβει την Πιστοποίηση, να έχει τη δυνατότητα εγγραφής σε Τ.Ε.Ι. ή Α.Ε.Ι. συναφούς ειδικότητας χωρίς εξετάσεις. Συγκεκριμένα, το 20% των αρίστων μαθητών να εισάγεται στα αντίστοιχα τμήματα της ειδικότητάς του στα Τ.Ε.Ι. και το 5% των αρίστων μαθητών να εισάγεται στα αντίστοιχα τμήματα της ειδικότητάς του στα Α.Ε.Ι..

7) Οι ασκούμενοι πρέπει να έχουν πλήρη εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα.

8) Να τηρηθεί η δέσμευση εκ μέρους του εργοδότη ότι θα θέσει ως όρο απαράβατο τη μη απόλυση των ήδη εργαζομένων στην επιχείρηση για όσο χρόνο ισχύει η Σύμβαση Εργασίας του μαθητευόμενου.

Ελάχιστες προϋποθέσεις για τη συνεργασία στους χώρους εργασίας - μάθησης

Για να λειτουργήσει στοιχειωδώς το τέταρτο (4^ο) έτος θα πρέπει: 1. Οι ρόλοι και οι ευθύνες των εμπλεκόμενων μερών (π.χ. κράτος, κοινωνικοί εταίροι, επιμελητήρια, σχολεία/πάροχοι, εταιρείες) είναι καθορισμένοι και σαφείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

2. Να υπάρχει συνεργασία, συντονισμός και σαφής επιμερισμός ευθυνών ανάμεσα στους χώρους μάθησης (σχολείο/επιχείρηση) και καθιερωμένοι μηχανισμοί ανατροφοδότησης μεταξύ τους.

3. Το πλάνο εκπαίδευσης να καθορίζεται από κοινού με το σχολείο, την εταιρεία και το μαθητευόμενο και πάντα υπέρ του μαθητευόμενου.

4. Να υπάρχει πρόβλεψη για συμπλήρωση μαθησιακών αποτελεσμάτων σε περίπτωση που μια επιχείρηση δεν μπορεί από μόνη της ή δεν τα καταφέρει να εξασφαλίσει την απόκτησή τους (π.χ. μέσα από συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, επιμελητήρια, κλαδικούς φορείς).

5. Ο μαθητευόμενος να προστατεύεται σε περίπτωση διακοπής της μαθητείας χωρίς δικής του υπαιτιότητας.

Οι απαιτήσεις και η υποστήριξη των εκπαιδευτών που ορίζονται από το χώρο εργασίας – επιχείρηση. Κρίνεται απαραίτητος ο έλεγχος από τον επόπτη της Δι.Δ.Ε., ώστε να πληρούνται τα παρακάτω:

1. Οι εταιρείες πρέπει να αναθέσουν σε ένα κατάλληλο υπάλληλο (εκπαιδευτή - tutor) την εποπτεία του μαθητευόμενου.

2. Ο υπάλληλος - εκπαιδευτής θα πρέπει να καλύπτει με βάση τις υπάρχουσες νομοθετημένες απαιτήσεις τα προσόντα και τις ικανότητες του εκπαιδευτή. Θα πρέπει να έχει πιστοποιημένα προσόντα στην ειδικότητα στην οποία εποπτεύει.

3.Ο εκπαιδευτής (tutor) πρέπει να έχει κάποια πιστοποίηση **εκπαιδευτικής/παιδαγωγικής** επάρκειας.

Μέρος 3^ο: Εισήγηση του Δημήτρη Καρυώτη

Η κυβέρνηση της ΝΔ με τον νόμο 4186/2013 και η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ με την τροποποίηση του παραπάνω νομικού πλαισίου ενσωματώνουν την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση της χώρας στους ευρύτερους σχεδιασμούς της ΕΕ και των πολυεθνικών συμφερόντων. Ο βασικός στόχος αυτών των κατευθύνσεων και πολιτικών αναφέρονται στα επίσημα κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της ΕΕ **"Ανασχεδιασμός της εκπαίδευσης: επενδύοντας στις δεξιότητες για καλύτερα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα"** του 2012 και στο συνολικότερο, **«ΕΥΡΩΠΗ 2020, στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη»**, (Επιτροπή ΕΕ 3/3/2010). Στα κείμενα αυτά καθορίστηκε ο στρατηγικός στόχος που είναι: **«για να μαθαίνουν οι νέοι ότι θέλουν και όπως το θέλουν οι επιχειρήσεις πρέπει να το μαθαίνουν μέσα στις επιχειρήσεις» ή να τους το μαθαίνουν οι επιχειρήσεις, έχοντας καθοριστικό λόγο στη διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών αλλά και μέσα από δράσεις έρευνας ή επιχειρηματικότητας σε αυτή την κατεύθυνση.**

Ο θεσμός της Μαθητείας αποτελεί κεντρικό στρατηγικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ιδιωτικοποίηση και την παράδοση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στις επιχειρήσεις προς όφελος της κερδοφορίας τους αλλά και για την «εκπαίδευση» των νέων στη φθηνή, προσωρινή, ελαστική και χωρίς δικαιώματα εργασία

Το 3^ο Μνημόνιο που ψηφίστηκε τον Αύγουστο 2015 απ' την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και τα κόμματα της αντιπολίτευσης ΝΔ, ΠΑΣΟΚ και το ΠΟΤΑΜΙ και το νομικό πλαίσιο που ακολούθησε υλοποιεί αυτή την κατεύθυνση, στα βήματα του Αρβανιτόπουλου (ν4186/2013)

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Με το θεσμό της μαθητείας οδηγούν τους ανήλικους μαθητές ή και αυτούς των 18 και 19 χρόνων στην αγορά εργασίας, ως εργατικό δυναμικό, στο όνομα της εκπαίδευσης.

Ο στόχος της μαθητείας σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας που εκπόνησε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ –ΑΝΕΛ αποτυπώνεται με τη φράση **«Η Μαθητεία αποτελεί επένδυση τόσο για τον εκπαιδευόμενο όσο και για την ίδια την επιχείρηση. Ο μαθητευόμενος εκπαιδεύεται σε ειδικότητα βάσει συγκεκριμένου προγράμματος και εξειδικεύεται σε αντικείμενο το οποίο ενδιαφέρει την επιχείρηση σε συνεργασία με το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς».**

Καλύτερη ομολογία απ' αυτό δεν υπάρχει. Όλα στην υπηρεσία των επιχειρήσεων και των αναγκών τους. Η μαθητεία επιδιώκει να αποτυπώσει τις κάθε φορά ανάγκες των εργοδοτών σε στοιχεία ψευδοκατάρτισης στα προγράμματα σπουδών, επιχειρώντας μια βαθύτερη μορφωτική λοβοτομή στα παιδιά των πιο φτωχών λαϊκών στρωμάτων.

Παράλληλα:

- Μειώνει συνολικά τις ώρες των μαθημάτων ειδικότητας στον δευτεροβάθμιο κύκλο σπουδών, «μεταφέροντάς» τες στο (κατ' επίφαση) προαιρετικό έτος μαθητείας μειώνοντας παράλληλα τις ανάγκες σε εκπαιδευτικό προσωπικό
- Μειώνει τις απαιτήσεις για υλικοτεχνικές υποδομές των Εργαστηρίων, στην κατεύθυνση του πιο φτηνού Επαγγελματικού Σχολείου.
- Μειώνει τα τμήματα ειδικοτήτων και τομέων με τη νέα δομή

Ασφαλώς στις σημερινές συνθήκες, επιβάλλεται να υπάρχουν σχολεία, αλλά και θεσμοί διευκόλυνσης για τους εργαζόμενους μαθητές, που να είναι δεσμευτικοί για τους εργοδότες. Είναι άλλο πράγμα όμως ο θεσμός της μαθητείας, που υποτίθεται ότι θα αποτελεί μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας του σχολείου και άλλο πράγμα η διευκόλυνση των εργαζόμενων μαθητών.

Αυτό που επιτελεί σήμερα η μαθητεία είναι, να αποτελέσουν οι μαθητές στο όνομα της εκπαίδευσης, ένα πρώτης τάξης φτηνό εργατικό δυναμικό για όλες τις επιχειρήσεις, με τα χρήματα του ελληνικού λαού αφού θα είναι επιδοτούμενοι εξ' ολοκλήρου απ' τα κρατικά ταμεία μέσω προγραμμάτων του Υπουργείου Παιδείας και προγραμμάτων ΕΣΠΑ, με ελάχιστα ή και καθόλου εργασιακά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα.

Το αποκορύφωμα των προγραμμάτων αυτών και η αποκάλυψη των στόχων που επιτελούν, αποτελεί ο τρόπος λειτουργίας των Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης που ιδρύθηκαν απ' τον ΟΑΕΔ στα πλαίσια της συνεργασίας μεταξύ του ΟΑΕΔ και του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου. Η διάρκεια της φοίτησης είναι τριετής και το κάθε έτος διαιρείται σε δύο μέρη: σε 4 μήνες ενδοσχολικής εκπαίδευσης και 8 μήνες μαθητείας στα ξενοδοχεία. Το κριτήριο της διαίρεσης αυτής σχετίζεται με την τουριστική κίνηση. Η ενδοσχολική εκπαίδευση γίνεται κατά τη διάρκεια της χαμηλής τουριστικής περιόδου, ενώ με την έναρξη της τουριστικής σεζόν ξεκινά η μαθητεία, δηλαδή η εργασία σπουδαστών και σπουδαστριών στις επιχειρήσεις. Οι μαθητευόμενοι θα εργάζονται με 8ωρη βάρδια για 5 μέρες τη βδομάδα. Το ημερομίσθιο της μαθητείας περιορίζεται στο ύψος του 75% του κατώτερου, δηλαδή 16,76 ευρώ με τα σημερινά δεδομένα.

Στις περισσότερες των περιπτώσεων η εφαρμογή της μαθητείας θα οδηγήσει στην ανεργία αρκετούς εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας και θα είναι αποτρεπτικός παράγοντας για την είσοδο των ήδη ανέργων στην αγορά εργασίας αφού κάθε χρόνο θα προστίθενται νέες «καραβιές» μαθητευόμενων.

Το επιχείρημα ότι μέσω της μαθητείας θα ενταχθούν πιο εύκολα οι νέοι στην αγορά εργασίας ακούγεται τουλάχιστον ως κακόγουστο αστείο. Την ώρα που διαλύεται πλήρως η παραγωγική βάση της χώρας ή ότι είχε απομείνει απ' αυτήν. **Κύριοι στόχοι του Εκπαιδευτικού και Λαϊκού κινήματος είναι:**

Η Πάλη για Δημόσια Δωρεάν εκπαίδευση με πλήρη μορφωτικά δικαιώματα για τους μαθητές μας και πλήρη εργασιακά δικαιώματα για τους εκπαιδευτικούς.

Η νέα εποχή των τεράστιων επιστημονικών, παραγωγικών και τεχνολογικών δυνατοτήτων, έχει καταδικαστεί από τον καπιταλισμό να είναι εποχή κρίσης, ανεργίας, μορφών εργασίας – σκλαβιάς του 19^{ου} αιώνα και τεράτων χειραγώγησης της ανθρώπινης σκέψης και ελευθερίας. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ βαδίζει στα αντιδραστικά χνάρια των προκατόχων της ΝΔ – ΠΑΣΟΚ.

Η μορφωτική προσδοκία θα ανθίσει αν συνδεθεί με μια αντίληψη ξεπεράσματος της καπιταλιστικής κρίσης σε ρήξη και ανατροπή με τα σχέδια σκλαβοποίησης όλων των υλικών και ζωντανών στοιχείων της κοινωνίας, του δημόσιου πλούτου και της εργασίας, που διαμορφώνουν οι βάρβαρες πολιτικές κυβερνήσεων, ΕΕ, ΔΝΤ, των διαρκών μνημονίων και της επιτήρησης.

Γι αυτό το σχολείο, οφείλει να γνωρίσει σε όλους τους μαθητές τα βασικά στοιχεία όλων των εφαρμοσμένων και ανθρωπιστικών επιστημών, των πολιτιστικών επιτευγμάτων, αλλά και τα βασικά στοιχεία της βιομηχανικής, αγροτικής παραγωγής και της αναπτυσσόμενης τεχνολογίας. Μόνο αυτή η ενιαία μόρφωση θα συνδέσει δημιουργικά το σύστημα, το περιεχόμενο, τη μέθοδο εργασίας, της γενικής μόρφωσης με τις νέες συνθήκες και τις απαραίτητες ανάγκες μιας παραγωγής και μίας ανάπτυξης σε όφελος των ανθρώπων και όχι των κερδών. Αυτός ο βασικός στόχος ενός σχολείου των λαϊκών – κοινωνικών αναγκών παραμορφώνεται, σήμερα, με τη στενή «δήθεν» επαγγελματική κατάρτιση, προετοιμασία για σκλαβιά – μαθητεία στον εργοδότη ή με την φροντιστηριοποιημένη, εξουθενωτική προπαίδευση για τις εξετάσεις για τα Α.Ε.Ι./Τ.Ε.Ι.

Είναι αυτονόητο ότι αυτό το σχολείο, που προτείνουμε, θα εφαρμόζει ένα ευρύ δίκτυο μορφών ενίσχυσης των «αδύνατων ταξικών αποσκευών» των μαθητών του. Το εκπαιδευτικό προσωπικό αυτού του σχολείου, θα είναι μόνιμο, οργανικά ενταγμένο μέσα στη δημόσια σχολική μονάδα και αντίστοιχο σε πλήθος και ποιότητα των αναγκών του κι

όχι των αναγκών των «κοφτών» και των μνημονίων διαρκείας ή των κερδών των εργοδοτών.

Ένα σχολείο 12χρονης, ενιαίας και υποχρεωτικής εκπαίδευσης, με μέτρα για να φοιτούν όλα τα παιδιά και να μορφώνονται όλα τα παιδιά. Με 2 έτη προσχολικής αγωγής και **2χρονη ολοκληρωμένη επαγγελματική εκπαίδευση αμέσως μετά**, για όσα επαγγέλματα δεν απαιτείται πανεπιστημιακή μόρφωση. Αυτό πρέπει να είναι **το μοναδικό δημόσιο, δωρεάν εκπαιδευτικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης**, με ταυτόχρονη κατάργηση όλων των δομών έξω απ' αυτό (ΔΙΕΚ, ΙΕΚ, ΕΠΑΣ άλλων υπουργείων κλπ). Με μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό. Με τομείς και ειδικότητες που να καλύπτουν τους τομείς και τις ειδικότητες των σημερινών σχολείων της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΕΠΑΛ, ΙΕΚ, ΣΕΚ) με την προσθήκη και άλλων που θα κριθούν αναγκαίες σύμφωνα με τις ανάγκες της ανάπτυξης της χώρας για τους ανθρώπους της κι όχι για τις Τράπεζες και το κεφάλαιο. Ο στόχος αυτού του σχολείου πρέπει να είναι η εκπαίδευση των μαθητών για την απόκτηση ολοκληρωμένων γνώσεων (θεωρητικών και δεξιοτήτων) ενός ολοκληρωμένου γνωστικού αντικείμενου που ορίζεται ως επάγγελμα. Σε καμιά περίπτωση δεν θα ενσωματώνει στο πρόγραμμα σπουδών του, προγράμματα μαθητείας.

Οι απόφοιτοί του θα έχουν ξεκάθαρα Επαγγελματικά δικαιώματα και τη δυνατότητα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με μέτρα στήριξης. Αλλά και θα μπορούν να διεκδικήσουν μια θέση αξιοπρεπούς εργασίας με πλήρη δικαιώματα κι όχι σκλαβιάς και ανεργίας.

Στο παραπάνω πλαίσιο διατυπώνουμε άμεσα αιτήματα για την καλύτερευση των μορφωτικών και εργασιακών όρων μαθητών και εκπαιδευτικών, όπως: Κατάργηση της πρόσφατης ρύθμισης για την ΤΕΕ, της υποχρεωτικής κινητικότητας των εκπαιδευτικών στη «μη τυπική» εκπαίδευση. Όχι σε άμεση ή έμμεση κατάργηση τομέων και ειδικοτήτων. Καμιά μείωση οργανικών θέσεων. Κανένα σχολείο χωρίς εκπαιδευτικούς και βιβλία. 20 μαθητές στο τμήμα, 15 στις κατευθύνσεις και 10 στα εργαστήρια. Αναβάθμιση και ανανέωση εργαστηριακού εξοπλισμού. Κάθε μαθητής/τρια να έχει δυνατότητα παρακολούθησης της ειδικότητας που επιλέγει στο ΕΠΑΛ της περιοχής του. Επαγγελματικά δικαιώματα στους τίτλους σπουδών. Όχι στην κερδοσκοπία των πιστοποιήσεων.

Βιβλιογραφία:

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Ανασχεδιασμός της Εκπαίδευσης. (Στρασβούργο 20/11/2012)

Υπουργείο Παιδείας: Πρόγραμμα Μαθητείας Αποφοίτων Δημοσίων ΕΠΑΛ - ΕΠΑΣ

ΕΣΠΑ 2014—2020: Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης

Υπουργείο Παιδείας: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας (Απρίλιος 2016)

Νόμος 4186/2013 Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις.

Νόμος 4336/2015 (3^ο Μνημόνιο)

Νόμος 4386/11-5-2016 Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις